

Neven Mimica,
povjerenik Europske komisije
za međunarodnu suradnju i razvoj:

EUROPSKI FOND PRILIKA JE ZA HRVATSKE TVRTKE S ODLIČNOM REPUTACIJOM U ZEMLJAMA U RAZVOJU

Hrvatski član Europske komisije Neven Mimica, zadužen za međunarodnu suradnju i razvoj, sudjelovat će u petak na konferenciji 'Mogućnosti za investicije hrvatskoga privatnog sektora u EU i trećim zemljama' u organizaciji Hrvatske udruge poslodavaca, Ministarstva vanjskih i europskih poslova i Europske komisije. Cilj konferencije je hrvatskim poduzetnicima približiti i pojasniti mogućnosti i alate pomoću kojih mogu sudjelovati u razvojnim projektima koje financira Europska unija (fond EFOR), ali i u projektima ulaganja u Hrvatskoj i drugim državama članicama uz podršku Europskog fonda za strateška ulaganja (EFSU). S obzirom na dosad vrlo slabu razinu participacije Hrvatske u oba fondovima, konferencija na kojoj će sudjelovati niz uvažениh gostiju iz hrvatske vlade i stručnjaka iz Europske komisije i europskih institucija sasvim je očito vrlo dobrodošla. Povjerenik Mimica izložio je stoga Lideru potencijal područja koje je zasad terra incognita za hrvatske poduzetnike, iako nudi velike poslovne prilike, a ujedno nerazvijenim zemljama omogućuje brži razvoj.

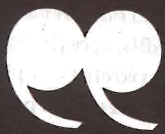
• **O kolikim je sredstvima riječ unutar fondova koje promovirate i čemu su ponajprije namijenjena?**
– Riječ je o dvama fondovima, Europskom fondu za strateška ulaganja u državama članicama Europske unije (EFSU) te novom Europskom fondu za održivi razvoj (EFOR) za ulaganja u afričke zemlje i zemlje susjedstva

razgovarao
VANJA FIGENWALD
vanja.figenwald@lider.media

EU, a koji je Europska komisija predložila u rujnu prošle godine. Sredstva predviđena za EFSU iznose 21 milijardu eura, s tim da smo nedavno predložili povećanje sredstava za EFSU na 33,5 milijardi eura. Ona su nam namijenjena poticanju dodatnih ulaganja u realno gospodarstvo u EU u iznosu od najmanje 315 milijardi eura do sredine 2018., odnosno 500 milijardi do kraja 2020. taj način dosegnut će se iznos investicija iz razdoblja prije početka krize. A 315 milijardi eura novih ulaganja znači i dodatnih potencijalnih 410 milijardi eura BDP-u EU te 1,3 milijuna novih radnih mjesta. U slučaju EFOR-a, predviđena sredstva iznose 4,1 milijardi eura, a namijenjena su poticanju novih ulaganja u zemljama Afrike i susjedstva EU u iznosu od najmanje 1 milijarde eura do 2020. godine. Dodatna ulaganja u javnog i privatnog sektora, koja se bez Fonda ne bi dogodila, bit će važan doprinos stvaranju uvjeta za smanjenje siromaštva, gospodarski rast, zapošljavanje i cjelovitu ekonomsku integraciju ponajprije mladih i žena u zemljama u razvoju u Africi i europskom susjedstvu.

• **Što je točno EFOR, kako funkcionira i kojim i s kim raspoloživo?**

– Europski fond za održivi razvoj jedan je od tri s novoga Europskog plana za vanjska ulaganja. Drugi odnosi se na pružanje tehničke pomoći za osmišljavanje projekata i programa te na poboljšavanje poslovnog i administrativnog okruženja u zemljama u razvoju. Tri se djeluju sinergijski kako bi se na efikasan način uklonile prepreke za ulaganja u zemlje u razvoju na afričkom

Hrvatske tvrtke
na područjima
energetike,
prerade hrane,
drvne industrije,
građevinarstva,
farmaceutike ili
tekstila vjerojatno
imaju najviše
interesa i izgleda za
uključivanje svojih
ulagačkih projekata
u Europski plan
vanjskih ulaganja

➔ kontinentu te susjedstvu EU, a koja su povijesno niska. Plan je konkretan mehanizam razvojne pomoći koji uključuje privatni sektor u razvojno partnerstvo. Njime ćemo nastojati pomoći u uklanjanju izvorišnih uzroka neregularnih migracija, ponajprije iz afričkih država i država u susjedstvu Europske unije u kojima su nestabilnost i oružani sukobi dodatno pogoršani globalnom gospodarskom krizom i visokom nezaposlenošću. Njime će se otvarati i nova tržišta za europske i, naravno, hrvatske, potencijalne ulagače, što može pridonijeti gospodarskom rastu i zaposlenosti i u EU. Fond će olakšavati potencijalnim ulagačima dobivanje najpovoljnijih mogućih kredita kod javnih i privatnih financijskih i razvojnih institucija u pogledu kamatnih stopa i uvjeta otplate kredita. Što je možda važnije, osiguravat će im i jamstva kojima će se otklanjati vrlo veliki ulagački rizici u nestabilnim, rizičnim i tržišno neatraktivnim zemljama. Sektori ulaganja vrlo su široki – od društvene, gospodarske i prometne infrastrukture do industrijske prerade i usluga. Naglasak će biti na stvaranju radnih mjesta, posebice za žene i mlade te na malom i srednjem poduzetništvu. Već sam rekao da Fond raspolaže s 4,1 milijardu eura sredstava za razdoblje od četiri godine, od 2017. do 2020., te će omogućiti najmanje 44 milijarde eura novih ulaganja. Taj se iznos ulaganja lako može i udvostručiti ako članice EU, njihove razvojne banke, Europska investicijska banka i drugi donatori dostignu ulog Europske komisije u Europskom fondu za održivi razvoj.

• **Kakve su mogućnosti za hrvatske tvrtke u trećim zemljama u okviru programa pomoći EU? Gdje vidite neka konkretna područja u kojima bi naše tvrtke mogle ponuditi svoje usluge i na koji način?**

– Ako govorimo o Planu za vanjska ulaganja, sve hrvatske tvrtke koje žele ulagati ili proširiti svoje aktivnosti u zemlje u razvoju, mogu iskoristiti mogućnosti Plana. Postupak traženja partnera za realizaciju projekata i dobivanje kredita ili jamstva bit će jednostavan – putem web-portala. Plan će pokrivati širok spektar različitih aktivnosti, tako da bilo koji poslovni subjekt, bez obzira na broj zaposlenih, koji vidi priliku za ulaganje u zemljama u Africi ili europskom susjedstvu, može tražiti potporu EU Fonda za održivi razvoj. Hrvatske tvrtke na područjima energetike, prerade hrane, drvne industrije, građevinarstva, farmaceutike ili tekstila vjerojatno imaju najviše interesa i izgleda za uključivanje svojih ulagačkih projekata u Europski plan vanjskih ulaganja. Što se tiče sudjelovanja u programima pomoći, mogućnosti su mnogobrojne, kako za hrvatske poslovne subjekte tako i za nevladine organizacije. Programi pomoći EU pokrivaju široki spektar aktivnosti, na primjer izgradnju prometne, gospodarske i društvene infrastrukture, obrazovanje, zdravstvo, osnaživanje žena i djevojaka na svim područjima javnog života, poljoprivredu, energetiku, reintegraciju izbjeglica, razminiranje, reformu i jačanje demokratskog nadzora u sigurnosnom sektoru.

• **Kakve su konkretne koristi za hrvatske tvrtke koje sudjeluju u programu vanjske pomoći?**

– Sudjelovanje u programima vanjske pomoći EU hr-

Mnoge tvrtke bivše države uživale su odličan ugled u zemljama u razvoju. One koje su aktivne danas u Hrvatskoj imaju golemo iskustvo koje se može kapitalizirati, poslovne kontakte i svoje kooperante i dobavljače u tim zemljama. Na izvoru su informacija o potrebama koje te zemlje imaju, a to je svakako komparativna prednost na natjecanjima

vatskim tvrtkama predstavlja novu poslovnu priliku i nova tržišta. Istovremeno, to traži od njih i dobro poznavanje natjecajnih procesa u EU, sposobnost kvalitetnog osmišljavanja projekata, okretnost u pronalaganju poslovnih partnera, ali i dobar uvid u političke i poslovne prilike u trećim zemljama – što je opet općenito korisno za jačanje konkurentnosti na tržištu.

• **Kako točno funkcionira procedura, je li riječ o natjecanjima ili nekim drugim oblicima sudjelovanja kome se trebaju javiti naše kompanije ako su zainteresirane, gdje mogu vidjeti potrebne podatke ono što se traži, na kakvu se pomoć mogu osloniti ako krenu u tu priču...?**

– Hrvatska poduzeća mogu sudjelovati u programim EU na području međunarodne razvojne suradnje javljenjem na odgovarajuće pozive za podnošenje ponuda i tako sudjelovati u postupcima javne nabave za radov robu ili usluge u različitim gospodarskim sektorima i aktivnostima izgradnje institucionalnih kapaciteta. Kao je riječ o dobivanju nepovratnih sredstava, hrvatski nevladine udruge / nevladini subjekti mogu sudjelovati u pozivu na podnošenje prijedloga kao provoditelji projekata, pružatelji usluga ili konzultanti. Detaljnije informacije o pozivima na podnošenje ponuda i pozivima na podnošenje prijedloga mogu se dobiti na web-stranica Glavne uprave za međunarodnu suradnju i razvoj. Postoji i opsežan Praktični vodič kroz procedure ugovaranja pomoći Europske unije trećim zemljama (PRA) u kojem se objašnjavaju postupci ugovaranja koji se odnose na sve aktivnosti EU u trećim zemljama financirane iz proračuna EU i Europskog fonda za razvoj.

• **Kolika je trenutačna razina angažiranosti hrvatskih kompanija u sklopu pomoći trećim zemljama postoji li uopće i kakva je razina informirano naših poduzetnika o tim mogućnostima?**

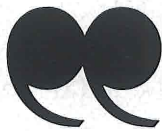
– Većina tekućih ugovora su ugovori financirani u sklopu procesa proširenja, instrumenta pretprijetne pomoći (IPA) te prethodno u sklopu programa PHARE. Pre mojim saznanjima, hrvatski privatni sektor dosad se nije dovoljno snažno uključivao u projekte financirane na taj način, a veći su interes pokazivala tijela državne uprave i javni sektor. Postoji nekoliko temeljnih krivica koji moraju biti ispunjeni kako biste bili pozvani na podnošenje ponuda. Prvo, kao potencijalni ugovornik, morate imati financijske, gospodarske, tehničke i profesionalne kapacitete za provedbu ugovora. Morate pokazati da ste financijski stabilni, na primjer, dostaviti izvješća o ukupnom prometu vašeg poduzeća o likvidnosti. Možda će se vaše tehničke sposobnosti provjeravati, primjerice uvidom u prethodne projekte ili studije koje ste proveli u odgovarajućem području. Posebno je za nova poduzeća važno da međusobno razdaju i nalaze partnere kako bi se povećala njihova konkurentnost i privlačnost. Naime, određena skupa gospodarskih subjekata koji surađuju, a potječu iz različitih zemalja EU, može podnijeti zajedničku ponudu. Moguće je i podgovaranje, što je također interesa za nove i manje iskusne poslovne subjekte koji na ovaj način mogu učiti od iskusnijih partnera.

• **Može li reputacija proizašla iz bivše države igrati nekakvu ulogu u sudjelovanju hrvatskih kompanija na tržištima trećih zemalja u sklopu programa pomoći EU, je li to neki faktor, svojevrsna komparativna prednost (u mnogim ciljanim zemljama postoji zazor prema bivšim kolonijalnim silama)?**

– Uvjeren sam da može. Mnoge tvrtke bivše države uživale su odličnu reputaciju u zemljama u razvoju. One koje su aktivne danas u Hrvatskoj imaju ogromno iskustvo koje se može kapitalizirati, poslovne kontakte i svoje kooperante i dobavljače u tim zemljama, i na izvoru su informacija o potrebama koje te zemlje imaju, a to je svakako komparativna prednost. Konkretno, dobra reputacija i portfelj uspješnih projekata na tržištima trećih zemalja bit će komparativna prednost kod natječaja za sudjelovanje u razvojnim projektima kao i pri dobivanju potpore Europskog fonda za održivi razvoj. Svaki projekt vrednuje se prema zadanim kriterijima, a jedan od bitnih elemenata je i portfelj uspješno odrađenih projekata tvrtke u određenom sektoru i geografskom području.

• **Spomenuti fond EFSI zasad se pokazao prilično slabim izvorom financija za slabije razvijene članice, Hrvatska tu ima iznimno loše rezultate, ali nije usamljena. S druge strane, projekata u bogatim (ili velikim) članicama ne nedostaje. Zašto je tomu tako i zašto se zasad novac iz EFSI-ja slijeva premoćno prema onima koji ih najmanje trebaju?**

– Od početka djelovanja Fonda u srpnju 2015. odobren je 361 projekt s jamstvom Fonda, ukupne investicijske vrijednosti od 138,3 milijarde eura, dakle više od 44% ciljanog iznosa, u 27 država članica. To je izniman uspjeh. Jedna od najvažnijih značajki Investicijskog plana za Europu jest to što ne postoje kvote – ni regionalne ni sektorske – te je dodjeljivanje potpore projektima prilagođeno potražnji. No važno je naglasiti da se svi projekti procjenjuju prema svojoj kvaliteti, bez obzira na državu članicu iz koje dolaze, a ključni je kriterij izvedivost odnosno održivost projekta. Stoga je važno ulagati u jačanje kapaciteta za pripremu kvalitetnih i izvedivih projekata. Činjenica je da bi se zemljopisna pokrivenost mogla dodatno poboljšati. U rujnu ove godine predstavili smo zakonodavni prijedlog o produljenju trajanja EFSU-a do 2020., kako bi se potaknula ulaganja u vrijednosti od sveukupno najmanje pola bilijuna eura do 2020. godine. Važan cilj produljenja EFSU-a upravo je povećanje zemljopisne pokrivenosti EFSU-a i njegova iskorištavanja u manje razvijenim regijama. Konkretno, Europski savjetodavni centar za ulaganja (ESCU) pružat će prilagođenije usluge tehničke pomoći na lokalnoj razini, a Komisija će potaknuti EIB da ojača prisutnost u državama članicama u kojima je to najviše potrebno. Pojačat će se i angažman nacionalnih razvojnih banaka. Dodatno, olakšat će se kombiniranje financiranja u okviru EFSU-a s drugim izvorima financiranja Unije, uključujući europske strukturne i investicijske fondove. Predstavništva Europske komisije održavat će učestale lokalne informativne kampanje. I konferencija koju organiziraju HUP i Ministarstvo vanjskih i europskih poslova

Hrvatska do 2020. može potpuno iskoristiti potencijal svoje alokacije iz strukturnih i investicijskih fondova EU od 11 milijardi eura, na dobrobit svih svojih građana i realnoga gospodarstva

u suradnji s Predstavništvom Europske komisije služi upravo boljem informiranju privatnog sektora o Planu ulaganja za Europu te konkretnim načinima kako iskoristiti mogućnosti koje nudi. Uvjeren sam da će sve to rezultirati boljom zemljopisnom pokrivenošću.

• **Kako komentirate prijevore u Hrvatskoj u vezi s iznosom hrvatskog plusa iz europskih fondova? Tko je u pravu, oni koji kažu da smo u znatnom plusu ili oni koji smatraju da zapravo gubimo novac (neto uplatiteljica)?**

– Hrvatska je nedavno obilježila svoju treću godinu članstva u Europskoj uniji i kao najmlađa članica još je u fazi jačanja svojih kapaciteta u segmentu povlačenja sredstava iz europskih fondova. Kao što znate, još od studenog 2014. godine, u okviru radne skupine za bolju provedbu (Task Force), Europska komisija usko surađuje s hrvatskim nadležnim tijelima kako bi se program za razdoblje 2007. – 2013. proveo na strateški, brz i učinkovit način i kako bi se preostala dodijeljena sredstva iz europskih fondova iskoristila na najbolji način. Radni planovi koji smo dogovorili prošlog proljeća za svaki program ostvaruju dobar napredak, a mi i dalje podupiremo hrvatske vlasti putem spomenute radne skupine s obzirom na rok za odobravanje sredstava EU. Konačni podaci za 2007. – 2013. bit će dostupni tek kod zatvaranja toga programskog razdoblja, koje je za Hrvatsku u ožujku 2018. Novo programsko razdoblje traje od 2014. do 2020. – sedam godina tijekom kojih Hrvatska može u potpunosti iskoristiti potencijal svoje alokacije iz strukturnih i investicijskih fondova EU od 11 milijardi eura, na dobrobit svih svojih građana i realnoga gospodarstva.

• **S kojim iznosima u razvojnoj pomoći sudjeluje Hrvatska?**

– Republika Hrvatska u 2015. godini izdvojila je 46 milijuna eura za razvojnu pomoć, što je 0,09 posto bruto nacionalnog dohotka. ■